

Соціологія економіки та підприємництва

Робоча програма навчальної дисципліни (Силабус)

Реквізити навчальної дисципліни

Рівень вищої освіти	<i>Перший (бакалаврський)</i>
Галузь знань	<i>05 Соціальні та поведінкові науки</i>
Спеціальність	<i>054 Соціологія</i>
Освітня програма	<i>Врегулювання конфліктів і медіація</i>
Статус дисципліни	<i>Нормативна</i>
Форма навчання	<i>очна(денна)/заочна/дистанційна/змішана</i>
Рік підготовки, семестр	<i>2 курс, 4 семестр</i>
Обсяг дисципліни	<i>5 кред. ЄКТС/150 годин</i>
Семестровий контроль/ контрольні заходи	<i>залік</i>
Розклад занять	
Мова викладання	<i>Українська/Англійська</i>
Інформація про керівника курсу / викладачів	Лектор: <i>к.с.н., доцент Коржов Геннадій Олександрович,</i> <i>korzhovga@gmail.com</i> Практичні / Семінарські:
Розміщення курсу	<i>https://classroom.google.com/...</i>

Програма навчальної дисципліни

1. Опис навчальної дисципліни, її мета, предмет вивчення та результати навчання

Предметне поле соціології економіки охоплює широке коло дослідницьких питань і завдань. Студенти зрозуміють, наскільки плідним для розуміння господарських процесів і явищ може бути соціологічний метод. Слухачі пройдуть шлях від інтерпретації поведінки індивідуального актора, який виступає в різноманітних економічних ролях (працівника, керівника, підприємця і менеджера, споживача), до розуміння того, як виникають і функціонують розмаїті господарські інститути. Яку роль в економічному зростанні відіграють непомітні, а водночас потужні чинники, такі як норми та цінності, культурні традиції та звичаї, соціальні мережі та етнічні анклавні? Як досягти економічного зростання, розірвавши порочне коло недорозвинутості? Які фактори найбільше сприяють розвитку – географія, природні ресурси, сучасні інститути чи засвоєні моделі поведінки? Що таке продуктивна господарська культура та як її сформувати? Під час вивчення курсу студенти виконують значний обсяг самостійної дослідницької роботи в малих групах. Завдяки засвоєнню змісту дисципліни студенти матимуть можливість творчо використовувати різноманітні теорії.

В процесі вивчення дисципліни «Соціологія економіки та підприємництва» студенти здобудуть знання теоретико-методологічних та практичних засад підприємницької діяльності. Підприємництво в Україні розглядатиметься в невідірвній єдності з процесами становлення та розвитку ділової активності в європейських країнах. На заняттях будемо шукати відповіді на багато цікавих і складних питань, пов'язаних з тенденціями розвитку підприємництва, що виходять за межі суцільно економічної царини та охоплюють соціально-культурні, нормативно-ціннісні, релігійно-етичні та символічні аспекти. Які чинники сприяли, а які перешкождали розвитку підприємництва? Чому протестантські країни досягли більших успіхів в економічному зростанні, аніж католицькі чи православні? Як процес становлення та розвитку європейського підприємництва пов'язаний з іншими, неекономічними сферами життя – культурою, політикою, релігією, соціальними та етнонаціональними відносинами, цінностями та психологічними аспектами? Які індивіди та групи населення більше схильні до занять підприємництвом? Що таке підприємницький потенціал та від чого він залежить? Які умови для успішного розвитку приватної ділової ініціативи створюють передові країни Європи та що заважає нашій країні на цьому шляху? Як пов'язані між собою підприємництво та інновації? Чому на Заході успішно розвиваються стартапи, венчурний капітал та інноваційний бізнес, і як ми можемо досягти подібних результатів? Чи може інженер стати процвітаючим бізнесменом? Яким чином можна поєднати інженерну підготовку з бізнес-освітою? Як, ще будучи студентом, розвинути в собі якості, необхідні для успішного заняття бізнесом? Відповіді на ці та багато інших контроверсійних та інтригуючих запитань студенти зможуть отримати протягом занять з даної дисципліни.

Відповідно до вимог ОПП **метою дисципліни** є формування у студентів здатностей:

- Здатність застосовувати професійні знання й уміння на практиці ЗК 6
- Здатність вести дослідницьку діяльність, включаючи аналіз проблем, постановку цілей і завдань, вибір способу й методів дослідження, а також оцінку його якості ЗК 9
- Здатність працювати з інформацією: знаходити, оцінювати й використовувати інформацію з різних джерел, необхідну для вирішення наукових і професійних завдань ЗК 10
- Здатність використовувати у професійній діяльності базові знання у галузі природничих і соціально-поведінкових наук ЗК 11
- Здатність проводити соціологічні дослідження ФК 1
- Здатність аналізувати соціальні ефекти діяльності інститутів суспільства ФК 2
- Здатність моделювати та прогнозувати розвиток соціальних конфліктів ФК 14
- Здатність виявляти та діагностувати соціальні конфлікти ФК 15
- Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях (ЗК01);
- Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями (ЗК08);

- Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології (ЗК09);
- Здатність генерувати нові ідеї (креативність) (ЗК10);
- Здатність оперувати базовим категоріально-понятійним апаратом соціології (СК01);
- Здатність збирати, аналізувати та узагальнювати соціальну інформацію з використанням соціологічних методів (СК04);
- Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формувати аргументовані висновки та рекомендації (СК06);
- Здатність презентувати результати соціологічних досліджень для фахівців та нефаківців (СК07).

Завданням дисципліни є формування наступних результатів навчання:

- Застосовувати положення соціологічних теорій та концепцій до дослідження соціальних змін в Україні та світі (РН03);
- Пояснювати закономірності та особливості розвитку і функціонування соціальних явищ у контексті професійних задач (РН04);
- Вміти використовувати інформаційно-комунікаційні технології у процесі пошуку, збору та аналізу соціологічної інформації (РН07);
- Обґрунтовувати власну позицію, робити та аргументувати самостійні висновки за результатами досліджень і аналізу професійної літератури (РН08);
- Презентувати результати власних досліджень для фахівців і нефаківців (РН11).

2. Пререквізити та постреквізити дисципліни (місце в структурно-логічній схемі навчання за відповідною освітньою програмою)

Для успішного засвоєння дисципліни студенти мають пройти навчання з наступних навчальних дисциплін: «Загальна соціологія», «Сучасні соціологічні теорії», «Вступ до соціологічної професії», «Соціальна статистика і демографія», «Основи економіки», «Соціологія модерну та модернізації», «Соціологічні дослідження соціальних структур, організацій та управління», «Нерівності, конфлікти і соціальна справедливість», «Методологія, методи та технології соціологічних досліджень». Крім того, бажано також мати базові навички роботи зі спеціалізованим програмним забезпеченням з обробки та аналізу кількісної соціальної інформації (напр., Excel та/або OCA, SPSS), з архівами соціологічних даних, середній рівень володіння англійською мовою не нижче B1.

Отримані під час навчання з даної дисципліни знання, вміння та навички можуть з успіхом застосовуватись при подальшому опануванні інших спеціальних і галузевих соціологічних дисциплін.

3. Зміст навчальної дисципліни

Денна форма навчання

Назви розділів і тем	Кількість годин				
	Всього	у тому числі			
		Лекції	Практичні (семінарські)	Лабораторні (комп'ютерний практикум)	СРС
Розділ 1. Соціологія економіки					
Тема 1.1. Вступ до соціології економіки. Становлення та розвиток соціології економіки	7	2	2	0	3
Тема 1.2. Господарська мотивація та економічна поведінка.	5	0	2	0	3
Тема 1.3. Соціологія власності та грошей.	7	2	2	0	3
Тема 1.4. Соціально-економічна стратифікація. Соціологія бідності та ексклюзивності.	5	0	2	0	3
Тема 1.5. Соціологія ринку. Соціальна динаміка неформальних економічних відносин.	7	2	2	0	3
Тема 1.6. Господарські організації. Трудові відносини, трудовий контроль та трудові конфлікти.	5	0	2	0	3
Тема 1.7. Соціологія ринку праці.	7	2	2	0	3
Тема 1.8. Соціологія споживання та кредитно-фінансової поведінки.	5	0	2	0	3
Тема 1.9. Соціально-історичні типи господарських систем. Світовий господарський розвиток на сучасному етапі: глобалізація та її наслідки.	7	2	2	0	3
Разом за розділом 1	55	10	18	0	27
Розділ 2. Соціологія підприємництва.					
Тема 2.1. Підприємництво як об'єкт міждисциплінарного аналізу.	5	0	2	0	3
Тема 2.2. Передумови виникнення та розвитку підприємництва.	7	2	2	0	3
Тема 2.3. Історія становлення та відродження підприємництва в Україні: економіко-соціологічний аналіз.	5	0	2	0	3
Тема 2.4. Етнічне підприємництво. Бізнес і влада.	7	2	2	0	3

Тема 2.5. Бізнес-верстви в соціально-класовій структурі українського суспільства	5	0	2	0	3
Тема 2.6. Соціальний портрет сучасного підприємця.	7	2	2	0	3
Тема 2.7. Підприємницька (ділова) культура. Інноваційне підприємництво.	5	0	2	0	3
Тема 2.8. Підприємницький потенціал та підприємницька освіта.	7	2	2	0	3
Тема 2.9. Соціальна відповідальність бізнесу та соціальне підприємництво.	5	0	2	0	3
Разом за розділом 2	53	8	18	0	27
МКР	24	-	-	-	24
ДКР	18	-	-	-	18
Всього годин:	150	18	36	0	96

Заочна форма навчання

Назви розділів і тем	Кількість годин				
	Всього	у тому числі			
		Лекції	Практичні (семінарські)	Лабораторні (комп'ютерний практикум)	СРС
Розділ 1. Соціологія економіки					
Тема 1.1. Вступ до соціології економіки. Становлення та розвиток соціології економіки	7	2	0	0	5
Тема 1.2. Господарська мотивація та економічна поведінка.	6	0	1	0	5
Тема 1.3. Соціологія власності та грошей.	5	0	0	0	5
Тема 1.4. Соціально-економічна стратифікація. Соціологія бідності та ексклюзивності.	5	0	0	0	5
Тема 1.5. Соціологія ринку. Соціальна динаміка неформальних економічних відносин.	6	0	1	0	5
Тема 1.6. Господарські організації. Трудові відносини, трудовий контроль та трудові конфлікти.	5	0	0	0	5
Тема 1.7. Соціологія ринку праці.	7	2	0	0	5
Тема 1.8. Соціологія споживання та кредитно-фінансової поведінки.	5	0	0	0	5
Тема 1.9. Соціально-історичні типи господарських систем.	5	0	0	0	5

Світовий господарський розвиток на сучасному етапі: глобалізація та її наслідки.					
Разом за розділом 1	51	4	2	0	45
Розділ 2. Соціологія підприємництва.					
Тема 2.1. Підприємництво як об'єкт міждисциплінарного аналізу.	8	2	0	0	6
Тема 2.2. Передумови виникнення та розвитку підприємництва.	6	0	0	0	6
Тема 2.3. Історія становлення та відродження підприємництва в Україні: економіко-соціологічний аналіз.	6	0	0	0	6
Тема 2.4. Етнічне підприємництво. Бізнес і влада.	6	0	0	0	6
Тема 2.5. Бізнес-верстви в соціально-класовій структурі українського суспільства	6	0	0	0	6
Тема 2.6. Соціальний портрет сучасного підприємця.	6	0	0	0	6
Тема 2.7. Підприємницька (ділова) культура. Інноваційне підприємництво.	6	0	0	0	6
Тема 2.8. Підприємницький потенціал та підприємницька освіта.	6	0	0	0	6
Тема 2.9. Соціальна відповідальність бізнесу та соціальне підприємництво.	7	0	0	0	7
Разом за розділом 2	57	2	0	0	55
МКР	24	-	-	-	24
ДКР	18	-	-	-	18
Всього годин:	150	6	2	0	142

4. Навчальні матеріали та ресурси

4.1. Базова література:

1. Івасюк Ю.Б. Економічна соціологія. – Львів: Новий Світ-2000, 2019.
2. Лукашевич М.П. Соціологія економіки: Підручник. – К.: Каравела, 2005. <https://infotour.in.ua/lukashevych.htm>.
3. Пачковський Ю.Ф. Психологія підприємництва: Навчальний посібник. – Київ: Каравела, 2006.

4.2. Допоміжна література

1. Вебер М. Господарство і суспільство. Нариси соціології розуміння / Пер. з нім. – К.: Всесвіт, 2012. – 1112 с.
2. Вебер М. Протестантська етика і дух капіталізму / Пер. з нім. О. Погорілого. – К.: Наш Формат, 2018.
3. Коржов Г.О. Соціокультурна легітимність підприємництва в українському суспільстві першого десятиліття трансформацій / Г.Коржов // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. – 2005. – №3. – С.165 – 177.
4. Коржов Г.О. Підприємницький потенціал як предмет теоретизування в американській соціології // Український соціум. – 2018. – №3. – С. 52-64.
5. Левітт С. Фрікономіка. Зворотний бік усього на світі / Пер. з англ. – Київ: Наш формат, 2018.
6. Матвєєв С.О., Лясота Л.І. Економічна соціологія: Підручник. – Суми: Університетська книга, 2006. – 184с.
7. Рахманов О.А. Власники великого капіталу як суб'єкт соціально-економічних перетворень в Україні: монографія. – Київ: ІС НАНУ, 2012. – 376с.
8. Туленков М.В. Соціологічні інтерпретації соціоструктурних процесів в Україні. – Чернівці: Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, 2019.
9. Шумпетер Й. Капіталізм, соціалізм, демократія / Пер. з англ. – К.: Основи, 1995.
10. Granovetter M. Society and economy: framework and principles / Mark Granovetter. Cambridge, Massachusetts: The Belknap Press of Harvard University Press, 2017.

4.3. Навчальні онлайн ресурси

1. <http://www.socio-journal.kpi.kiev.ua> – Вісник КПІ ім. Ігоря Сікорського. Соціологія. Політологія. Право.
2. <http://i-soc.com.ua/journal/content.php> – Соціологія: теорія, методи, маркетинг.
3. <http://www.nbuv.gov.ua> – Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського.
4. <https://prometheus.org.ua> – Онлайн-курси України та світу.
5. <https://coursera.org> – Онлайн-курси
6. <https://www.gemconsortium.org/> – Глобальний моніторинг підприємництва (Global Entrepreneurship Monitor)
7. <https://www.babson.edu/academics/centers-and-institutes/the-arthur-m-blank-center-for-entrepreneurship/> – Центр з дослідження підприємництва та матеріали міжнародних наукових конференцій (Babson College: Frontiers of Entrepreneurship Research)

Всі зазначені вище джерела є доступними в Інтернеті або на сторінці дисципліни в Google Classroom, а також в методичному кабінеті кафедри соціології (ауд. 503, корп.7). Обов'язкові до прочитання фрагменти будуть вказані під час проходження відповідних тем.

5. Методика опанування навчальної дисципліни(освітнього компонента)

№ з/п	Назва теми лекції та перелік основних питань (перелік дидактичних засобів, завдання на СРС)
№ з/п	Назва теми заняття
1	<p>Тема: Вступ до соціології економіки. Становлення та розвиток соціології економіки</p> <p>Основні питання: Соціологічний підхід до економічної діяльності. Різниця між соціологією економіки та економічною теорією. Предмет соціології економіки. Місце соціології економіки серед інших наук. Два підходи до людини в соціальній теорії. Поняття «вкоріненості» економічних відносин в соціальних структурах. Соціоекономіка А. Етціоні. Мережевий підхід (М. Кастельс, Дж. Коулман, М. Гранноветер, У Пауелл, Д. Старк). Розвиток ідеї „людського капіталу” (П. Бурдьє, Дж. Коулман). Новий інституціоналізм: культурно-орієнтований (П. Дімаджіо, У Рауелл, Н. Біггард) та владно-орієнтований (У Бекер, Н. Флигстин).</p> <p>СРС: Порівняльна таблиця Homo Economicus і Homo Socialis.</p>
3	<p>Тема: Соціологія власності та грошей.</p> <p>Основні питання: Власність як економічна і соціальна категорія. Сутнісні характеристики власності. Соціальні функції власності. Відносини власності. Суб’єкти, об’єкти власності. Економічна теорія прав власності (Р. Коуз, Д. Норт). Система прав власності за А. Оноре.</p> <p>Типи власності (приватна, державна, змішана) і модифікація поведінки «економічної людини».</p> <p>Інститут приватної власності. Привласнення як антипод процесу відчуження.</p> <p>Реалізація ідеї соціальної справедливості у контексті демократизації власності. Легітимація права приватної власності в свідомості сучасних українців.</p> <p>Специфіка інтелектуальної власності. Людський капітал як форма інтелектуальної власності.</p> <p>Соціальна сутність та функції грошей. Гроші і сакральні цінності. Соціокультурні особливості ставлення до грошей. Ставлення до грошей різних соціальних груп. Соціокультурні чинники збереження і накопичення грошей. Форми накопичення грошей різними соціальними групами, їх збереження та використання. Грошові сурогати і бартерний обмін. «Фінансові піраміди» і їх вплив на економічну і соціальну поведінку населення.</p> <p>Гроші як мірило відносин між людьми і країнами. Грошова культура сучасних суспільств. Проблеми соціального захисту грошових заощаджень. Вплив грошей на формування особистості. Грошові типи особистості.</p> <p>Соціальні проблеми становлення грошової культури в сучасній Україні. Фінансова успішність в громадській свідомості.</p>
5	<p>Тема: Соціологія ринку. Соціальна динаміка неформальних економічних відносин</p> <p>Основні питання: Визначення ринку та його структурні складові. Ринок як історична форма господарської інтеграції. Конфліктна взаємодія між ринком і суспільством (К.Полан’ї). Конструктивістські, мережеві, неоінституційні,</p>

	<p>соціокультурні підходи до ринку. Ринкова культура та її аспекти. Формування ринків в сучасній Україні.</p> <p>Держава та її роль в економіці. Погляд економістів на місце держави в економічних процесах. Уявлення про взаємовідносини держави й економіки в працях класичних соціологів. Нова економічна соціологія про державу й економіку.</p> <p>Фіскальна соціологія. Піонерські роботи Й.Шумпетера та М.Вебера. Соціологія податків.</p> <p>Соціальна держава та її криза в сучасних розвинутих суспільствах. Проблема створення соціальної держави в сучасній Україні.</p> <p>Поняття «держави розвитку». Роль державних інститутів у стимулюванні економічного розвитку (М.Олсон).</p> <p>Держава та групи інтересів. Феномен олігархії.</p> <p>Три головні типи економіки: офіційна, неофіційна та кримінальна. Тіньова економіка: дефініція, фактори появи та наслідки.</p> <p>Соціальна динаміка неформальних економічних відносин. Проблема довіри та солідарності.</p> <p>Тіньова економіка в радянській та пострадянській Україні: схожість і відмінності. Причини широкого розповсюдження тіньової економіки та можливі шляхи її обмеження.</p>
7	<p>Тема: Соціологія ринку праці.</p> <p>Основні питання: Зайнятість та економічна активність. Форми зайнятості. Гнучка зайнятість. Сегментація ринку праці: зовнішні та внутрішні ринки, ядро та периферія, первинні та вторинні ринки. Соціальні фактори сегментації ринку праці. Безробіття: поняття, форми, причини, наслідки. Типи безробітних. Соціальні фактори пошуку місця праці (модель М.Грановеттера). СРС: Теорія «людського капіталу» (Г.Беккер): основні тези та критика.</p>
9	<p>Тема: Соціально-історичні типи господарських систем. Світовий господарський розвиток на сучасному етапі: глобалізація та її наслідки</p> <p>Основні питання: Соціологічний підхід до історії господарства. Модель соціально-економічних формацій (К.Маркс). Концепція постіндустріального суспільства (Д.Бел, А.Турен, пост-модерністи). Теорії модернізації. Теорії конвергенції. Концепції «кінця історії» (Ф.Фукуяма). Теорії залежності. Паралельний розвиток господарських систем. Модель «світ-системи» (І.Валерстейн).</p> <p>СРС: Модель Ф.Броделя. Цивілізаційні підходи (І.Данілевський, О.Шпенглер, А.Тойнбі, Л.Гумільов).</p>
11	<p>Тема: Передумови виникнення та розвитку підприємництва</p> <p>Основні питання:</p> <p>Коротка характеристика економічних передумов: ринкові стимули і доступність капіталу і трудових ресурсів.</p> <p>Структурно-економічні чинники зростання підприємництва. Зростання малого та середнього бізнесу в умовах економічної кризи в розвинених індустріальних країнах Заходу. Феномен «вимушеного підприємництва» (на прикладі «нової підприємницької хвилі» 1970-80-х рр.)</p> <p>Соціально-психологічні передумови підприємництва. Потреба в досягненні</p>

	<p>(Д. Макклелланд). Система мотивації, співвідношення між трьома основними групами мотивів: досягнення, влади і аффіліації. Локус контролю (Дж. Роттер). Схильність до ризику.</p> <p>Соціально-культурні передумови підприємництва. Рівень і характер соціокультурної легітимності підприємницької діяльності (П. Вілкін). Соціальна мобільність. Маргінальне становище в суспільстві. Рівень безпеки. Наявність відповідної господарської ідеології. Теорія підприємництва Ф. Рігса. Феномен етнічного підприємництва.</p> <p>Історичні та соціальні корені підприємницького духу. Поняття підприємницького духу (духу сучасного капіталізму) (М. Вебер). Вплив міщанських чеснот (В. Зомберт) і протестантської етики (М. Вебер) на появу духу сучасного капіталізму.</p> <p>СРС: Підприємництво як ідеологія. Трагування підприємництва в рамках «реактивної моделі» психодинамічних сил (М. Кец де Вріс).</p>
13	<p>Тема: Етнічне підприємництво. Бізнес і влада.</p> <p>Основні питання:</p> <p>Сутність та основні характеристики етнічного підприємництва.</p> <p>Особливості етнічного підприємництва в країнах Європи, США та Україні: схоже та відмінне.</p> <p>Стратегії поведінки компаній щодо владних структур: лояльність, відхід (дистанціювання від держави), голос/вплив (тісна інтеграція з державою) (А.Хіршман). Два різновиди стратегії впливу: зміна загальних правил гри vs. пошук індивідуальних рішень для задоволення приватних інтересів. Феномен «захоплення (приватизації) держави» (state capture). Взаємодія бізнесу та влади в українській економіці. Феномен олігархії.</p> <p>СРС: Політичні фактори розвитку підприємництва (пошук рекомендацій).</p>
15	<p>Тема: Соціальний портрет сучасного українського підприємця</p> <p>Основні питання:</p> <p>Масштаби підприємництва в Європейському Союзі та Україні, основні макроекономічні тенденції його розвитку. Поняття «підприємець» в умовах сучасної Європи та України.</p> <p>Соціально-демографічні характеристики підприємців. Ціннісно-нормативні характеристики сучасного підприємця в країнах ЄС та Україні.</p> <p>Соціальні механізми поповнення підприємницьких верств. Теоретичні підходи до проблеми соціального походження постсоціалістичних підприємців. Теорія політичного капіталізму (Я. Станішкіс). Теорія ринкової трансформації (В. Ні). Теза про «збуржуазівання» (І.Селен'ї). Основні соціальні джерела походження підприємців. Поляризація сучасної підприємницької еліти України.</p> <p>Психологічний портрет сучасного підприємця в країнах ЄС та в Україні.</p> <p>Соціально-психологічні особливості жіночого бізнесу.</p> <p>СРС: Типи споживчих орієнтацій і стиль життя підприємців.</p>
17	<p>Тема: Підприємницький потенціал та підприємницька освіта</p> <p>Основні питання:</p> <p>Підприємницький потенціал: сутність та характеристики. Чинники, що сприяють та перешкоджають розвитку підприємницького потенціалу.</p>

Семінарські (практичні) заняття

Основні цілі практичних занять – засвоєння матеріалу лекцій та результатів самостійної роботи студентів, поглиблення здобутих знань, формування навиків підготовки виступів, формулювання та аргументоване відстоювання власної позиції. В процесі активної участі студентів у семінарських (практичних) заняттях ставиться завдання сформулювати у них плюралістичне та науково обґрунтоване соціологічне мислення у процесі опрацювання ними різноманітних теоретико-методологічних і методичних підходів до вивчення проблем взаємозв'язку між економікою та соціальною сферою життя, результатів досліджень з різноманітної економіко-соціологічної проблематики, а також навчити застосовувати отримані знання та вміння для проведення власних міні-досліджень, комбінуючи якісні та кількісні методи збирання та аналізу емпіричних даних.

N з/п	Назва теми заняття
1.1	Соціологія економіки як наука
1.2	Розвиток сучасної соціології економіки
1.3	Мотивація економічної поведінки
1.4	Соціально-економічна стратифікація та соціальна нерівність
1.5	Господарські організації
1.6	Трудові відносини та трудовий контроль
1.7	Соціальні механізми функціонування та сегментації ринку праці.
1.8	Соціологія фінансової та споживчої поведінки
1.9	Соціологічний аналіз господарських ідеологій
2.1	Соціологічний підхід до вивчення підприємництва
2.2	Історичні та соціальні витоки європейського та українського підприємництва.
2.3	Зародження та розвиток підприємництва в Україні
2.4	Етнічне та силове підприємництво
2.5	Малий та середній бізнес в Україні: соціологічний аналіз
2.6	Підприємці в соціально-класовій структурі сучасного соціуму
2.7	Формування власників великого капіталу в соціологічному вимірі: соціологічні концепції.
2.8	Підприємницький потенціал
2.9	Соціальне підприємництво

Лабораторні заняття

Не передбачені навчальним планом.

6. Самостійна робота студента/аспіранта

Студенти самостійно опрацьовують наступні питання:

Тема: Предмет соціології економіки

Основні питання: Порівняльна таблиця характеристик Homo Economicus і Homo Socialis.

Тема: Становлення соціології економіки

Основні питання: Соціологія економіки в СРСР (А. Чаянов, С. Струмилін). Економіко-соціологічні ідеї у вітчизняній соціальній думці (С. Булгаков, М. Кондратьєв, М.І. Туган-Барановський, В.В. Берві-Флеровський).

Тема: Розвиток сучасної соціології економіки

Основні питання: Культурно-історичний й етнографічний підходи до вивчення економічних явищ та процесів.

Тема: Господарська мотивація та економічна поведінка

Основні питання: Три моделі соціально-економічної інтеграції (К.Полан'ї).

Тема: Соціологія фінансової та споживчої поведінки

Основні питання: Феномен «престижного (демонстративного) споживання» (Т.Веблен) в сучасних умовах постсоціалістичного суспільства: тенденції, причини та наслідки.

Тема: Соціологія підприємництва

Основні питання: «Нова хвиля» приватного підприємництва в Західній Європі та США.

Тема: Підприємництво в сучасній Україні

Основні питання: Поляризація сучасної економічної еліти в Україні. Феномен олігархії.

Тема: Господарські організації

Основні питання: Головні історичні різновиди господарської організації (комуна, корпорація, асоціація): порівняльний аналіз.

Тема: Трудові відносини та трудовий контроль

Основні питання: Страйк, його причини, різновиди й особливості протікання. Колективні й індивідуальні стратегії пасивного спротиву.

Тема: Соціологія власності

Основні питання: Специфіка інтелектуальної власності. Людський капітал як форма інтелектуальної власності.

Тема: Соціальні механізми функціонування та сегментації ринку праці.

Основні питання: Теорія «людського капіталу» (Г.Беккер): основні тези та критика.

Тема: Соціологія грошей

Основні питання: Соціальні проблеми становлення грошової культури в сучасній Україні. Фінансова успішність в громадській свідомості.

Тема: Тіньова економіка

Основні питання: Тіньова економіка в радянській та пострадянській Україні: схожість і відмінності.

Тема: Соціально-економічна стратифікація та соціальна нерівність

Основні питання: Соціальна маргінальність та проблема андеркласу. Чи формується культура бідності в сучасній Україні?

Тема: Економіка та політика

Основні питання: Поняття та функції «держави, що сприяє розвитку». Роль державних інститутів у стимулюванні продуктивних економічних процесів (М.Олсон).

Тема: Соціологічний аналіз господарських ідеологій

Основні питання: Порівняльна характеристика господарських ідеологій. Трансформації господарських ідеологій (на прикладі України).

Тема: Соціально-історичні типи господарських систем

Основні питання: Модель Ф.Броделя. Цивілізаційні підходи в порівняльній перспективі (І.Данілевський, О.Шпенглер, А.Тойнбі, Л.Гумільов).

Політика та контроль

7. Політика навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Відвідування занять та виконання завдань

Відвідування лекційних занять є бажаним. Під час їх проведення будуть розглядатись теоретичні підходи до аналізу даних в рамках кількісної парадигми, математико-статистичні методи обробки, узагальнення та аналізу соціологічних даних. Окрім того, лектор презентуватиме чисельні та різноманітні приклади практичного застосування кожного окремого методу з демонстрацією алгоритму в спеціалізованому програмному забезпеченні. Важливою складовою лекційного заняття виступатиме інтерпретація отриманих в результаті кількісного аналізу результатів, наведення і обґрунтування змістовних висновків на основі проведення статистичної експертизи. Таким чином, лекція поєднує в собі як теоретико-методологічну, так і методико-практичну складові аналітичного процесу з кількісною соціологічною інформацією. Для студентів, які бажають досягти відмінних або хороших результатів у навчанні, активна робота на лекційних заняттях є необхідною передумовою. Однак відпрацювання пропущених лекцій не вимагається.

Відвідування практичних (семінарських) і лабораторних занять є обов'язковим. Пропущені практичні (семінарські) і лабораторні заняття слід виконати самостійно і відпрацювати під час консультацій.

Рейтинг студента значною мірою формуватиметься за результатами його роботи на практичних (семінарських) заняттях. Кожне пропущене практичне заняття (незалежно від причин пропуску) знижує підсумковий рейтинг студента з дисципліни. Студент, який пропустив практичні заняття, може отримати низький рейтинг, який не дозволить допустити такого студента до заліку. В такому разі теми з пропущених семінарських занять мають бути обов'язково вивчені, а практичні завдання виконані студентом. Контроль знань (розуміння) студента

пропущених тем (виконання завдань) відбуватиметься під час спілкування з викладачем за графіком консультацій, доступним на сайті кафедри соціології, або під час перерви у навчальному занятті («на парі»). Студент, який виконає відповідні завдання (надасть відповіді на запитання) отримуватиме відповідні бали до рейтингу залежно від якості відповідей (виконання завдання).

Форми роботи

Навчальні заняття з дисципліни «Соціологія економіки та підприємництва» проводяться у формі лекційних, семінарських (практичних) і лабораторних занять. Мета лекційних занять полягає в системному висвітленні найважливіших проблем і вимірів соціології економічної діяльності, критичному викладі та обговоренні класичних і сучасних теоретичних підходів і концептуалізацій. Окрім того, на лекціях викладач демонструє кейси окремих соціологічних досліджень з використанням різноманітних теорій і методів, роз'яснює особливості, принципи, алгоритми та проблемні аспекти, пов'язані із їхнім застосуванням до вивчення процесів в сфері господарської діяльності.

Лекції відбуваються у формі діалогу, коли викладач задає зустрічні запитання аудиторії щодо навчального матеріалу, може попросити дати оперативну відповідь на поточне запитання, або матеріал попередніх занять. В процесі лекційних занять широко використовуються презентації з наочною демонстрацією основних положень і практичного застосування тих чи інших економіко-соціологічних теорій. Більша частина прикладів наводиться із реальних класичних і новітніх соціологічних досліджень фундаментального та прикладного характеру.

Під час практичних занять студенти працюватимуть з різноманітними джерелами якісної та кількісної соціологічної та статистичної інформації щодо структури економіки та динаміки протікання господарських процесів, розвитку підприємництва, рівнів економічної активності та підприємницької діяльності населення. Студенти отримають практичні навички в сфері проектування та реалізації соціологічного дослідження проблем економічного розвитку та трудових конфліктів. Працюючи з різними базами соціологічних даних, що відображають економічні процеси та явища (зокрема, дослідження з соціальної нерівності та бідності, «Глобальний моніторинг підприємництва»), студенти матимуть можливість на практиці закріпити вміння та навички, отримані в рамках декількох попередньо засвоєних дисциплін, зокрема обробляти та аналізувати емпіричну соціологічну інформацію. На основі проведеного міні-дослідження в малих групах (по 3-4 особи), студенти робитимуть презентації отриманих результатів.

Домашня контрольна робота спрямована на відпрацювання навичок наукової роботи студентів, самостійного пошуку літератури, формулювання гіпотез та здійснення самостійного вторинного аналізу якісних і кількісних даних на різноманітні теми. Тема домашньої контрольної роботи має довільний характер і обирається студентом із переліку, рекомендованого викладачем, або пропонується самим студентом. В останньому випадку запропонована тема має бути обов'язково узгоджена з викладачем.

Основними формами роботи на семінарському занятті є виступ, презентація виконаного практичного завдання або вправи, а також доповідь щодо виконання тої чи іншої частини ДКР. Передбачається, що протягом семестру кожний студент двічі робитиме презентацію: в одній представить напрацювання за темою дослідницької письмової роботи, в другій – результати проведеного аналізу за обраною темою ДКР. Такі презентації сприятимуть більш глибокому та всебічному розгляду обраної наукової проблеми, розвитку комунікативних і презентаційних здатностей студента, міцному закріпленню знань та вдосконаленню практичних вмінь і навичок. Під час виступу студента викладач оцінює точність визначень та глибину аналізу, здатність оперативно реагувати на запитання аудиторії. Під час семінарського заняття додаткового

оцінюється активність студентів при формулюванні запитань, участь у дискусії, формулювання альтернативних гіпотез тощо.

Правила поведінки на заняттях

Під час проведення занять рекомендується відключати телефони з метою досягнення більшого рівня уваги та сфокусованості на навчальній діяльності. Водночас, за рекомендацією викладача можна користуватися засобами зв'язку для пошуку інформації на гугл-диску дисципліни або в інтернеті.

Від студентів під час всіх занять, в т.ч. лекційних, очікується активна діяльність, участь в обговоренні питань, виконання практичних завдань, вправ і задач, постановка запитань, внесок у колективну дискусію тощо.

Під час відповідей на практичних заняттях не слід читати зі смартфона, планшета або ноутбуку. Варто використовувати зроблені студентом нотатки, конспекти прочитаного навчального матеріалу та проведений самостійно вдома або на парі аналіз даних.

Правила призначення заохочувальних та штрафних балів

Заохочувальні бали		Штрафні бали	
Критерій	Ваговий бал	Критерій	Ваговий бал
Участь у конференції / публікація тез	5 / 10 балів	За кожний день затримки із поданням домашнього завдання нараховуються	-1 бал
Участь у 2 турі Всеукраїнської студентської олімпіади	10 балів	За кожний день затримки із поданням ДКР нараховуються	-1 бал
Публікація наукової статті	10 балів		
Проходження дистанційних чи онлайн курсів	10 балів (повний курс) 5-10 балів (окремі модулі)		

Політика дедлайнів та перескладань

Кожне письмове домашнє завдання, про яке викладач повідомлятиме заздалегідь, має бути виконане до початку відповідного практичного (семінарського) заняття. Виконане завдання треба здати за день до дати відповідного заняття (виставити на сторінці дисципліни в Google Classroom – у випадку дистанційного (онлайн) навчання, переслати на електронну пошту викладача – у випадку очного навчання). Виконані лабораторні роботи слід здавати по закінченні лабораторного заняття. Дата здачі ДКР – 14 грудня. За надані невчасно домашні завдання будуть зніматись бали (див. **Правила призначення заохочувальних та штрафних балів**).

Політика університету

Академічна доброчесність

Політика та принципи академічної доброчесності визначені у розділі 3 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>.

Норми етичної поведінки

Норми етичної поведінки студентів і працівників визначені у розділі 2 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>.

8. Види контролю та рейтингова система оцінювання результатів навчання (PCO)

Нижче в таблиці наведено всі види контролю та бали за кожен елемент контролю.

№ з/п	Контрольний захід оцінювання	%	Ваговий бал	Кількість	Всього
1.	Виступи на семінарських (практичних) заняттях, експрес-опитування, контрольні роботи	60	5	12	60
2.	Модульна контрольна робота (МКР)	15	15	1	15
3.	Домашня контрольна робота (ДКР)	25	25	1	25

Всього	100
--------	-----

Календарний контроль

Проводиться двічі на семестр як моніторинг поточного стану виконання вимог силябусу. Проміжна атестація студентів (далі – атестація) є календарним рубіжним контролем. Метою проведення атестації є підвищення якості навчання студентів та моніторинг виконання графіка освітнього процесу студентами.

На першій проміжній атестації студент отримує «зараховано», якщо його поточний рейтинг на час атестації складає 20 і більше балів. На другій проміжній атестації студент отримує «зараховано», якщо його поточний рейтинг на час атестації складає 40 і більше балів. У випадку, якщо цей показник не відповідає вимогам, виставляється «не атестований». Відпрацювання «не атестації» здійснюється на консультаціях з викладачем шляхом усної відповіді на питання не засвоєного студентам матеріалу та виконання пропущених практичних робіт.

Семестровий контроль: залік.

Умови допуску до семестрового контролю: зарахування усіх практичних завдань та семестровий рейтинг не менше 40 балів.

Таблиця відповідності рейтингових балів оцінкам за університетською шкалою:

<i>Кількість балів</i>	<i>Оцінка</i>
100-95	Відмінно
94-85	Дуже добре
84-75	Добре
74-65	Задовільно
64-60	Достатньо
Менше 60	Незадовільно
Не виконані умови допуску	Не допущено

9. Додаткова інформація з дисципліни (освітнього компонента)

Перелік питань, які виносяться на семестровий контроль (залік):

1. Соціологія економіки в системі наук.
2. Відмінність соціології економіки від економічної науки.
3. Предмет соціології економіки.
4. Походження та основні етапи розвитку соціології економіки.
5. Економіко-соціологічні дослідження Е. Дюркгейма.
6. Схожість та відмінність соціології економіки К. Маркса та М. Вебера.
7. Структура та джерела господарської мотивації.
8. Порівняння економічного та соціологічного підходів до господарської мотивації та раціональності.
9. Поняття «економічної» і «соціальної» дії. Типи соціальних дій.
10. Загальне поняття організації, її ключові ознаки. Основні різновиди господарських організацій.
11. Соціологічний портрет господарської організації.
12. Бюрократизм як одна з основних форм сучасної господарської організації.
13. Моделі внутрішньо організаційних взаємовідносин.
14. Розмір господарської організації та концепція життєвого циклу.
15. Наукова теорія управління Ф. Тейлора. Соціальна філософія фордизму.
16. Еволюція теорій управління в ХХ ст. Хоторнські експерименти та Тавістокський напрям.
17. Відкриті форми трудових конфліктів.
18. Стратегії пасивного опору працівників. Скриті (латентні) форми трудових конфліктів.

19. Гнучка зайнятість.
20. Сегментація ринку праці: «ядро» та «периферія», первинний та вторинний, внутрішній та зовнішній ринки праці.
21. Соціальні фактори сегментації ринку праці.
22. Еволюція зайнятості в процесі переходу від індустріальної до постіндустріальної епохи.
23. Особливості відносин зайнятості в пострадянській Україні.
24. Теорія «людського капіталу»: переваги та недоліки.
25. Соціальні механізми заповнення робочих місць.
26. Споживання як соціально-економічний феномен. Феномен «демонстративного споживання».
27. Споживання та соціальна диференціація. Концепція символічного капіталу П.Бурдьє.
28. Суспільство споживання: чинники виникнення, характеристики, соціальні наслідки.
29. Поняття «домашнього господарства». Нова економічна теорія домашнього виробництва.
30. Соціологічні підходи до вивчення домашнього господарства.
31. Структура домашнього господарства.
32. Три типи економіки – офіційна, неформальна та кримінальна: риси схожості та відмінності.
33. Соціальний механізм функціонування неформальної економіки.
34. Два парадокси неформальної економіки.
35. Тіньова економіка в Україні на перехідному етапі: масштаби, характер, причини зростання та шляхи подолання.
36. Сутність соціальної стратифікації, її схожість й відмінність від соціальної диференціації.
37. Основні поняття стратифікаційного аналізу: соціальний клас, соціальна верства, соціальна група.
38. Основні типи стратифікаційних систем.
39. Сучасні форми соціальної нерівності.
40. Особливості стратифікаційних процесів в сучасному українському суспільстві..
41. Переваги та недоліки одномірного та багатомірного аналізу соціального розшарування.
42. Марксизм і теорії конфлікту про проблеми соціального розшарування.
43. Концепція соціальної стратифікації Макса Вебера: клас, статус, партія.
44. Функціоналістський напрямок стратифікаційного аналізу.
45. Марксистська теорія суспільно-економічних формацій.
46. Теорія соціальної стратифікації П. Сорокіна.
47. Теорії еліт як особливий напрямок стратифікаційних досліджень.
48. Особливості соціально-економічної структури пострадянської України.
49. Різноманітні стратифікаційні підходи до вивчення проблеми бідності.
50. Теорії постіндустріального та інформаційного суспільства.
51. Концепція «дезорганізованого капіталізму».
52. Теорії модернізації та конвергенції.
53. Цивілізаційні підходи до розвитку господарства та суспільства.
54. Обмеженість однолінійних моделей розвитку господарства.
55. Модель матричного розвитку господарства та суспільства.
56. Проблема «середнього класу» в теорії соціальної стратифікації.
57. Перспективи становлення середнього класу в Україні.
58. Трудова поведінка та її типи. Інноваційна та девіантна трудова поведінка.
59. Соціально-трудова мобільність.
60. Підприємництво як економічна функція.
61. Підприємництво та підприємницький дух в теорії капіталізму М.Вебера та В.Зомбарта.
62. Суперечності капіталізму та бездіяльний клас (теорія Т.Веблена).
63. Теорія підприємництва Й. Шумпетера.
64. Економічні та структурні передумови виникнення підприємництва.
65. Психологічні передумови виникнення підприємництва.
66. Мотиви та цінності підприємницької діяльності.
67. Соціально-культурна легітимність підприємництва. Причини низької легітимності підприємництва в Україні.
68. Етнічне підприємництво: соціологічний аналіз.

69. Історичні та соціальні корені підприємницького етосу.
70. Соціально-демографічний портрет сучасного вітчизняного підприємця. Специфіка жіночого підприємництва.
71. Соціальна генеалогія підприємців України.
72. Місце бізнес-верств в соціальній структурі сучасного українського суспільства.
73. Тіньове підприємництво: соціальні корені, тенденції розвитку, шляхи подолання.
74. Взаємодія бізнесу та влади в українському соціумі. Феномен олігархії.
75. Соціальне підприємництво: визначення, розуміння, функції. Приклади успішних соціальних підприємств.
76. Характеристики соціального підприємця, його відмінності від класичного підприємця.
77. Схожість та відмінність соціального підприємництва від класичного. Способи вимірювання ефективності соціального підприємництва.
78. Підприємницький потенціал: теоретичне осмислення та емпіричні закономірності.
79. Підприємницька освіта.
80. Глобальний моніторинг підприємництва, його особливості, концептуальна модель, методологія та методи збору інформації, структура даних.

Неформальні дистанційні та онлайн курси

Існує можливість зарахування сертифікатів проходження дистанційних чи онлайн курсів за відповідною тематикою. Зокрема, рекомендується навчання на онлайн курсі «Соціальне підприємництво». Курс розміщено на освітній платформі Prometheus за посиланням: https://courses.prometheus.org.ua/courses/course-v1:WNISEF+SE101+2017_T4/course/.

Рекомендується також використання окремих модулів наступних онлайн курсів: «Підприємництво. Власна справа в Україні» (https://courses.prometheus.org.ua/courses/Prometheus/ENTREPR101/2016_T1/course/), «Економіка для всіх» (https://courses.prometheus.org.ua/courses/NaUKMA/103/2015_T1/course/), «История экономической мысли» (<https://ru.coursera.org/learn/istoriya-ekonomicheskoy-mysli>), «Підприємництво: Хто ваш клієнт?» (https://courses.prometheus.org.ua/courses/course-v1:Prometheus+ENTREPRENEURSHIP101+2021_T2/about).

Можливе також використання інших масових відкритих онлайн курсів (повністю або частково) за умови погодження їх тематики та змісту з лектором.

Інклюзивне навчання

Допускається

Робочу програму навчальної дисципліни (силабус):

Складено: доцентом кафедри соціології, к.с.н., доц. Коржовим Геннадієм Олександровичем

Ухвалено: кафедрою соціології (протокол № 12 від 24.05.2024 р.)

Погоджено: Методичною комісією ФСП (протокол № 9 від 26.06.2024 р.)

РЕЙТИНГОВА СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

PCO кредитного модуля «Соціологія економіки та підприємництва» передбачає оцінювання работ студентів з наступних видів робіт:

1. робота на семінарських заняттях ($\Gamma_{\text{сем}}$): відповіді на поставлені питання та доповнення до відповідей на практичних заняттях;
2. виконання модульної контрольної роботи ($\Gamma_{\text{мкр}}$);
3. виконання домашньої контрольної роботи ($\Gamma_{\text{дкр}}$).

1. Розрахунок вагових балів

PCO з дисципліни складається із суми балів студента за виконані контрольні заходи протягом семестру (RD)

$$RD = \Gamma_{\text{сем}} + \Gamma_{\text{мкр}} + \Gamma_{\text{дкр}} = 100 \text{ балів}$$

$$RD = 60 + 15 + 25 = 100 \text{ балів}$$

1) Робота на семінарських заняттях ($\Gamma_{\text{сем}}$).

Відповіді на поставлені питання та доповнення до відповіді на практичних заняттях

Ваговий бал - 5 балів за правильну відповідь (доповнення до відповіді) на одне питання. Максимальна кількість балів за активність на семінарських заняттях дорівнює

$$\Gamma_{\text{акт}} = 5 \text{ балів} * 12 \text{ від.} = 60 \text{ балів}$$

При відповіді на кожне питання студент отримує :

- «відмінно», повна відповідь (не менше 90 % потрібної інформації, якщо у відповіді студент демонструє глибоке знання матеріалу, логічно і послідовно його викладає, дає обґрунтовані висновки, вільно оперує конкретними даними, з легкістю і переконливо відповідає на поставлені питання; активна участь в занятті – 5 балів;
- «добре», достатньо повна відповідь (не менше 75% потрібної інформації), або повна відповідь з незначними неточностями, відповідає на більшість з поставлених питань – 3-4 бали.
- «задовільно», неповна відповідь (не менше 60% потрібної інформації) та значні помилки, на поставлені питання відповідає слабо, або не відповідає взагалі, доповнення до відповіді інших студентів – 1-2 бали.
- «незадовільно», відсутня робота на семінарі, студент виявився не готовим відповідати на поставленні питання – 0 балів.

2) Виконання модульної контрольної роботи ($\Gamma_{\text{мкр}}$) – максимум 15 балів.

«відмінно» – 15 балів

«дуже добре» – 13-14 балів

«добре» – 11-12 балів

«задовільно» – 9-10 балів

«достатньо» – 7-8 балів

Γ_x (допуск до виконання залікової контрольної роботи) – 6 балів

При отриманні менше 6 балів модульна контрольна робота студенту не зараховується.

Критерії оцінювання:

Робота оцінюється відповідно до повноти виконання завдання, коректності опису результатів, теоретичної та фактографічної насиченості, глибини аналізу.

3) Виконання домашньої контрольної роботи ($\Gamma_{\text{дкр}}$) – максимум 25 балів.

«відмінно» – 23-25 балів

«дуже добре» – 20-22 балів

«добре» – 17-19 балів

«задовільно» – 14-16 балів

«достатньо» – 11-13 балів

Fx (допуск до виконання залікової контрольної роботи) – 10 балів

При отриманні менше 10 балів модульна контрольна робота студенту не зараховується.

Критерії оцінювання:

Робота оцінюється відповідно до повноти виконання завдання, коректності опису результатів, теоретичної та фактографічної насиченості, глибини аналізу.

Додатково активні студенти можуть отримати заохочувальні бали, що надаються за участь у конференції (5 балів), публікацію тез у збірнику матеріалів конференції (10 балів), участь у 2 турі Всеукраїнської студентської олімпіади (10 балів), публікацію наукової статті (10-15 балів), творчі індивідуальні завдання (напр., огляд публікацій з певної теми, презентація англomовної наукової публікації, творче завдання, есе тощо) (10-15 балів).

Умови допуску до підсумкової атестації:

Умовою допуску студента до підсумкової атестації є отримання попередньої рейтингової оцінки не менше ніж 40 балів. Студенти, які протягом семестру набрали менше 40 балів, до підсумкової атестації не допускаються.

Умови позитивної проміжної атестації:

Для отримання «зараховано» з першої проміжної атестації студент повинен мати не менше ніж 20 балів, для отримання «зараховано» з другої проміжної атестації студент повинен мати не менше ніж 40 балів.

Переведення значення рейтингових оцінок в ECTS та традиційні оцінки для виставлення їх до залікової відомості та залікової книжки здійснюється відповідно до табл.1

Таблиця 1

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Традиційна оцінка
95 - 100	відмінно
85 - 94	дуже добре
75 - 84	добре
65 - 74	задовільно
60 - 64	достатньо
Менш ніж 60	незадовільно

Вимоги до модульної контрольної роботи
«Кейс-стаді успішного бізнесу в Україні: [назва бізнесу]»

Знайдіть приклад успішно функціонуючого бізнес-проекта в Україні. Це має бути соціально-орієнтований, соціально відповідальний бізнес. Ця компанія відповідально ставиться до своїх продуктів та/або послуг, до споживачів, працівників, партнерів, займає активну соціальну позицію, прагнучи гармонійно співіснувати, плідно взаємодіяти із суспільством і локальною громадою, підтримувати постійний діалог із суспільством. Цей бізнес бере участь у вирішенні гострих соціальних проблем. Це може відбуватись у різних формах, наприклад, благодійництво, меценатство, волонтерство або соціальне підприємництво як таке, або інша соціальна складова, екологічна відповідальність тощо.

Коротка економічна довідка. Тип бізнесу, розмір, сфера діяльності. Як діяльність даного підприємства виглядає на фоні інших із тої ж самої галузі або сфери діяльності?

Інноваційна складова бізнесу: що і як підприємець робить по-новому?

Детально проаналізуйте історію створення цього бізнесу, проблеми, з якими стикається підприємець, та шляхи їх розв'язання. Завдяки чому підприємець досяг успіху? Проаналізуйте ті чинники, які сприяли його успішному просуванню. Які ніші (структурні лакуни, або прогалини) йому вдалося зайняти і, тим самим, компенсувати недоліки у функціонуванні ринку?

Соціальний портрет підприємця. Хто він/вона, звідки походить, як потрапив у бізнес? Мотиви та установки підприємця. Які події в житті вплинули на рішення стати підприємцем? Що вирізняє даного підприємця від решти? Психологічні та етичні характеристики підприємця.

Спробуйте проаналізувати даний, конкретний випадок крізь призму більш широких соціально-економічних процесів і явищ, порівняти із загальними тенденціями, виявити соціальні закономірності та механізми, які виявляють себе в цьому кейсі. Наскільки цей випадок є типовим чи нетиповим? Як в ньому виявляють себе загальні процеси в особливих формах? Про які загальні процеси він свідчить? Які загальні висновки на основі аналізу окремо взятого випадку можна зробити? Наведіть аргументи.

В результаті виконання МКР студент має здати 2 файли:

- 1) Презентацію (Power Point, 20-25 слайдів);
- 2) Текст кейс-стаді (Word, 7-10 сторінок, Times New Roman, 12 кегль, 1,5 інтервали).